

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

Obiectivele Politicii Externe a „Alianței pentru Integrare Europeană”

**Transcriptul emisiunii radiofonice, din 16 august, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică, la ora 16.30.*

Principalele Teme ale Emisiunii:

1. **Constituirea coaliției majoritare „Alianța pentru Integrare Europeană” și perspectivele deblocării crizei politice;**
2. **Prioritățile politice și economice ale „Alianței pentru Integrare Europeană”;**
3. **Obiectivele primordiale ale „Alianței pentru Integrare Europeană” în domeniul integrării europene;**
4. **Obiectivele „Alianței pentru Integrare Europeană” în domeniul relațiilor externe economice cu UE, SUA, Rusia, vecinii – România și Ucraina;**
5. **Ce trebuie să întreprindă „Alianța pentru Integrare Europeană” pentru a eficientiza politica externă a R. Moldova?;**
6. **Criza economică și perspectivele relațiilor R. Moldova cu organismele financiare internaționale.**

Corneliu RUSNAC, moderator IMEDIA: Bună ziua, dragi ascultători, sunt Corneliu Rusnac și ca de obicei, la această oră, vă invit la o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul „Asociației de Politică Externă” și finanțată de Fundația „Friedrich Ebert”.

Astăzi vom continua să discutăm despre situația care s-a creat în Republica Moldova după alegerile din 29 iulie.

I-am invitat în studio pe *domnișoara Natalia Catrinescu, ex-secretară Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană a R. Moldova și pe domnul Valeriu Prohnițchi, director executiv al Centrului Analitic „Expert-Grup”.*

1. **Constituirea coaliției majoritare „Alianța pentru Integrare Europeană” și perspectivele deblocării crizei politice**

Așadar, iată că pe 8 august, cele 4 partide necomuniste care au ajuns în Parlament - Partidul Liberal-Democrat din Moldova, Partidul Liberal, Partidul Democrat și Alianța „Moldova Noastră” - au anunțat constituirea unei coaliții majoritare „Alianța pentru Integrare Europeană”. Totuși, situația rămâne destul de incertă, întrucât nici noua coaliție majoritară, nici Partidul Comuniștilor nu a acumulat numărul necesar de mandate pentru a putea vota președintele țării. În opinia dumneavoastră, cum credeți că ar putea fi depășită această situație? Domnișoară Catrinescu, vă rog.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

Natalia CATRINESCU, ex-secretar al Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană: Cred că aici este nevoie de o maturitate politică din partea tuturor partidelor și probabil că cel mai rațional ar fi ca Partidul Comuniștilor să fie de acord să negocieze cu aceste patru partide și să voteze președintele țării.

Corneliu RUSNAC: Domnule Prohnițchi?

Valeriu PROHNIȚCHI, director executiv al Centrului Analitic Independent „Expert-Grup”: Nu cred că aș spune altfel decât a spus Natalia. Ceea ce până la moment s-a întâmplat în cadrul negocierilor dintre cele patru partide, inspiră o anumită încredere, un anumit optimism. Este într-adevăr momentul, aspectul crucial, dacă comuniștii vor înțelege importanța, să zicem așa, politică a momentului și vor fi de acord să transfere opt voturi pentru alegerea președintelui, pentru că de aceste circumstanțe depinde nu doar situația economică, dar cred că și viitorul politic al țării.

Corneliu RUSNAC: Cât de mare este riscul ca acest blocaj politic să nu fie depășit? Adică, Partidul Comuniștilor să refuze votarea șefului statului. Și care ar fi consecințele, atât pe plan intern, cât și pe plan extern a perpetuării acestei crize politice?

Natalia CATRINESCU: După cum am spus mai înainte, cred că consecințele sunt prea triste, atât pe plan economic, cât și pe plan politic. Cred că sunt șanse ca acest blocaj să nu fie depășit și să nu se găsească cele opt voturi din partea Partidului Comuniștilor, pentru că după opt ani de guvernare, probabil este greu să renunți la putere. Cred că anumiți membri și susținători ai Partidului Comuniștilor au foarte mult de pierdut și cred că și-ar dori foarte mult să rămână în procesul de luare a deciziilor.

Însă, trebuie să înțelegem, și cred că Partidul Comuniștilor înțelege acest lucru, dacă Partidul Comuniștilor nu votează pentru președinte, se fac vinovați de cauzarea unei noi crize politice și atunci cred că vor fi penalizați de alegători. Și în acest caz se vor face încercări, în opinia mea, pentru ca să creeze aparența cel puțin că anume aceste patru partide necomuniste, care au intrat în Parlament, nu s-au putut înțelege, nu au putut împărți funcții ș.a.m.d., pentru ca alegătorii să penalizeze anume aceste patru partide necomuniste.

Totuși, rămân optimistă că se vor găsi anumite compromisuri sau se vor face compromisuri pentru ca criza politică să fie depășită, chiar dacă aceasta ar însemna anumite negocieri după culise.

Corneliu RUSNAC: Domnule Prohnițchi?

Valeriu PROHNIȚCHI: Cred și eu că șansele la care se referea Natalia de perpetuare a acestui blocaj sunt destul de mici, chiar dacă nu pot fi ignorate, dar totuși cred că sunt mici. Nu cred că alegeri anticipate ar fi favorabile Partidului Comuniștilor și am impresia că în cadrul partidului există oameni care înțeleg că singura șansă de supraviețuire a acestui partid pe termen lung este nu declanșarea unor alegeri anticipate, nu destabilizarea și mai puternică a situației politice, ci modernizarea acestui partid,

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

transformarea lui pe termen lung într-un adevărat partid politic de tip european. Și, din aceste considerente, cred că probabil, se vor găsi oameni cu suficientă inteligență ca să voteze.

2. Prioritățile politice și economice ale „Alianței pentru Integrare Europeană”

Corneliu RUSNAC: Domnule Prohnițchi, care ar trebui să fie prioritățile „Alianței pentru Integrare Europeană” sub aspect politic, sub aspect social, dar și bineînțeles sub aspect economic?

Valeriu PROHNIȚCHI: Eu aș spune că mega-sarcina noii guvernări este să pornească modernizarea pe toate planurile țării: modernizarea politică, modernizarea economică, socială, chiar și, de ce nu, modernizarea culturală.

Evident că prioritatea numărul unu pe termen scurt este rezolvarea crizei economice, dar aici trebuie să înțelegem că spectrul de instrumente al guvernului este destul de limitat.

Probabil că pe termen scurt chiar nu există nici o soluție și această criză pur și simplu trebuie trăită într-un fel.

Pe termen lung, însă, este absolut clar că trebuie de schimbat modelul de dezvoltare economică a țării și aici probabil că nici nu ar trebui să inventăm biciclete. În primul rând, guvernul trebuie să înlăture acei factori sistemici instituționali, structurali, care împiedică dezvoltarea economică a țării, creșterea companiilor, dezvoltarea competitivității acestora. Și aici mă refer la continuarea, probabil mult mai hotărâtă, a reformei regulatorii, continuarea reformei administrației publice centrale, de ce nu, continuarea reformei regionale.

Corneliu RUSNAC: Domnișoară Catrinescu?

Natalia CATRINESCU: Aș împărți și eu prioritățile „Alianței pentru Integrare Europeană” în priorități pe termen scurt și priorități pe termen mediu și lung.

Priorități pe termen scurt: evident este rezolvarea crizei economice, în special, a problemelor în sistemul bugetar, pentru că dacă e să cităm raportul ministrului finanțelor, Mariana Durleșteanu, referitor la executarea bugetului pe 7 luni, vedem că deja deficitul bugetar este de 2,5 miliarde lei și dacă vor fi aceleași ritmuri sau aceleași tendințe până la sfârșitul anului, atunci vom avea un deficit mult mai mare, care trebuie cumva finanțat.

O parte a deficitului până acum a fost finanțat din soldurile, care au fost din anul trecut - asta dacă e să privim rapoartele publice ale ministerului finanțelor - și o parte prin emiterea hârtiilor de valoare de stat. Și putem să vedem că doar la ultima licitație din 4 august, ministerul finanțelor a vândut la licitație hârtii de valoare de stat, în volum la circa 150 de milioane de lei.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

Această practică nu poate continua la nesfârșit, pentru că aceste hârtii de valoare trebuie să fie plătite, și dobânzile, și trebuie cumva să fie rambursați banii celor care le-au cumpărat.

În acest caz, trebuie să găsim alte surse de finanțare. Cred că aici trebuie să facem reforme la capitolul „cheltuieli”, deci să vedem care reforme ar putea fi implementate pentru a eficientiza folosirea banilor publici. Dar aceste reforme durează în timp și solicită efort din partea sistemului politico-administrativ, iar până a face aceste reforme, guvernul cu siguranță va trebui să găsească surse de finanțare, probabil, de la partenerii europeni și printr-un program cu Fondul Monetar Internațional.

De aceea, primul lucru pe care ar trebui să îl facă guvernul după constituire - și în primul rând ar trebui să se constituie cât mai rapid, să nu dureze prea mult negocierile -, dar primul lucru după aceasta ar trebui să vadă ce parteneri sunt disponibili să ofere Republicii Moldova împrumuturi în condiții concesionale sau și mai bine granturi, și să rezolve problema bugetară, care este destul de gravă, în opinia mea. Pentru că altfel intrăm în defolt de plăți interne. Deci nu avem cum am avut la sfârșitul anilor 90 datorii externe exorbitante, însă avem datorii interne destul de mari.

Și, pe termen mediu, aș fi de acord cu Valeriu că trebuie să fie făcute reforme de bună guvernare, adică în primul rând reforma procesului decizional. Felul în care se iau deciziile în Republica Moldova trebuie să se apropie de standardele europene. Nu pentru că există și funcționează în Uniunea Europeană, ci pentru că s-a adeverit a fi cea mai eficientă cale de a lua decizii sustenabile, care nu trebuie schimbate la jumătate de an după ce au fost adoptate, care reflectă cel mai bine interesele societății.

În acest sens, cred că ar trebui să fie respectată transparența în procesul decizional, proiectele de hotărâri trebuie să fie publicate și discutate înainte ca ele să fie adoptate. În acest sens, o coaliție este foarte favorabilă pentru un proces decizional, care se face prin consultări atât interne, cât și externe.

De asemenea, să fie introdusă analiza ex-ante, adică o analiză a impactului de reglementare mai detaliată și evident, trebuie să fie schimbate structurile de forță, pentru ca să existe un stat de drept în Republica Moldova.

3. Obiectivele primordiale ale „Alianței pentru Integrare Europeană” în domeniul integrării europene

Corneliu RUSNAC: Noua coaliție majoritară și-a atribuit denumirea, destul de sugestivă de altfel, de „Alianță pentru Integrare Europeană”. Cum ar putea apropia la modul practic această alianță Republica Moldova de UE? Care sunt pașii concreți pe care ar trebui să-i întreprindem?

Natalia CATRINESCU: Ce înseamnă integrare europeană? Integrare europeană înseamnă adoptarea valorilor europene, în primul rând a valorilor de toleranță în sânul societății și a valorilor de bună guvernare. Deci, exact despre ce am vorbit anterior. De aceea, pentru a apropia integrarea europeană, „Alianța pentru Integrare Europeană” trebuie să demonstreze că este hotărâtă să promoveze principiile

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

bunei guvernări, adică un proces decizional echitabil, eficient, utilizarea banilor publici în folosul societății, edificarea unui stat de drept și cred că aceste priorități sunt bine descrise în declarația pe care au făcut-o liderii celor patru partide.

Însă, în mod practic sau operațional, aceasta nu este întotdeauna atât de ușor de făcut, pentru că chiar și atunci când există voință politică, ea uneori nu poate fi implementată din cauza deficiențelor din sistemul administrativ. Aici este foarte important de a crea un mecanism în cadrul sistemului administrativ, care să asigure implementarea voinței politice. Deci, ar trebui să existe, în opinia mea, o comisie interdepartamentală, care să se întrunească regulat, să ia decizii și să urmărească că aceste decizii sunt implementate. Ar trebui să existe instruirii pentru toți funcționarii publici, pentru ca aceștia să înțeleagă ce înseamnă spiritul reformelor de integrare europeană și toate deciziile să fie luate cu această înțelegere și, evident, trebuie să existe un dialog sofisticat și profesionist cu structurile europene. Deci, trebuie să avem diplomați buni în Bruxelles și în alte capitale europene și trebuie să purtăm un dialog cu partenerii europeni, bazat pe evidențe, pe argumente și pe așa-numita temă pentru acasă, să fie demonstrată capacitatea Moldovei de a adopta aceste valori europene.

Corneliu RUSNAC: Domnule Prohnițchi, sub aspect economic, cum ar putea apropia Alianța sau ce ar trebui să întreprindă Alianța pentru a apropia Republica Moldova de Uniunea Europeană?

Valeriu PROHNIȚCHI: Cred că integrarea europeană a Republicii Moldova începe la Chișinău și nu la Bruxelles. Integrarea europeană este pentru Moldova, poate chiar mai mult decât pentru alte state într-adevăr o temă pentru acasă, deocamdată. Deci sunt o mulțime de reforme în domeniul economic, în domeniul juridic, administrativ, care încă trebuie să fie implementate și cred că acele sarcini care și le-a stabilit Alianța pentru sine și declarate în public sunt într-un fel realizabile. Chiar și acea semnare a acordului de asociere este realizabilă pentru Moldova, dacă, evident, se realizează o serie de reforme pe plan intern.

Deocamdată nu cred că este realist să vorbim de aderarea propriu-zisă a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, în viitorul previzibil. Acest lucru nu este văzut bine la Bruxelles. Moldova deocamdată nu are suficienți avocați europeni și corpul nostru diplomatic până în prezent a fost destul de stângaci în promovarea acestei idei.

Nu știu dacă așa putea să mai adaug ceva esențial la cele deja spuse. Deci, reforme interne pentru apropierea de spiritul, de modelul european, inclusiv modelul european de luare a deciziilor, după care, probabil că aderarea propriu-zisă la Uniunea Europeană ar fi mai mult o sarcină tehnică. Evident, va trebui să depășim unele stereotipuri politice, care încă există în Uniunea Europeană vis-a-vis de Republica Moldova ca țară care politic face parte din Europa.

Natalia CATRINESCU:

Aici așa da exemplu Islandei, care de fapt acum și-a exprimat dorința de a adera la Uniunea Europeană, dar din cauza că sistemul de valori și procesul de luare a deciziilor este unul apropiat de valorile europene, este unul democratic, probabil că acest proces nu va dura prea mult.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

Valeriu PROHNIȚCHI:

Și la modul mai practic, de fapt, ce ar putea această alianță să facă, am vrut să mă refer la acest lucru mai devreme, este negocierea unui bun acord de liber schimb aprofundat și comprehensiv, care pentru Moldova ar trebui să fie foarte pretențios. M-aș referi aici nu doar la liberalizarea comerțului cu mărfuri, care este pentru noi important, dar care în linii mari deja a fost realizat, mai mult la liberalizarea comerțului cu servicii și mai ales la liberalizarea circulației forței de muncă, care evident este pentru Europa un subiect extrem de delicat, dar și pentru Moldova este un subiect extrem de important.

4. Obiectivele „Alianței pentru Integrare Europeană” în domeniul relațiilor externe economice cu UE, SUA, Rusia, vecinii – România și Ucraina

Corneliu RUSNAC:

După alegerile din 29 iulie, la ce schimbări ar trebui să ne așteptăm în domeniul relațiilor externe, inclusiv al relațiilor externe economice cu Uniunea Europeană, cu SUA, cu Rusia, cu vecinii – România și Ucraina, știm că relațiile cu România sunt cât se poate de proaste, dar vedem acum că și cu Ucraina raporturile sunt departe de a fi bune. Iată că de exemplu, cetățenii Moldoveni nu vor mai putea intra în această țară fără a avea asupra lor cel puțin o mie o sută de euro de persoană. De ce schimbări avem nevoie în politica externă, inclusiv în cea economică, domnișoară Catrinescu?

Natalia CATRINESCU:

Este o întrebare destul de complexă, pentru că avem nevoie de un șir de reforme. Deci, în primul și în primul rând, și aceasta este ceva care a devenit o afirmație de bun simț, deci trebuie să eliminăm vizele pentru cetățenii români și trebuie să eliminăm piedicile în comerțul extern cu vecinul nostru, care este membru al Uniunii Europene, deci chiar în mod pragmatic, dacă e să uităm că este România, deci este o țară membră a Uniunii Europene și este vecinul cu care avem relații economice, comerciale importante.

În al doilea rând, trebuie să eliminăm orice tip de discriminare, pe care tot noi o impunem, deci, restricții la export sau restricții la import, favorizarea unor anumite companii. Trebuie să permitem agenților economici să funcționeze într-o atmosferă de reguli egale pentru toți. Și, cred că aici, cel puțin opinia mea este că uneori este bine ca statul să nu se implice și să creeze o atmosferă favorabilă pentru agenții economici și ei singuri vor face ca lucrurile să se orienteze corect, vor face comerț cu Rusia, vor face comerț cu Ucraina, vor face comerț cu România, vor face comerț cu toată lumea, pentru că până la urmă, vor urma logica profitului.

Atunci nu vor exista sau vor fi mai puțin importante, decât sunt acum, aceste divizări între partener strategic, partener nestrategic, eu știu, anumite aspecte politice în relațiile comerciale. Și aici mă refer anume la relațiile economice, comerciale, deci este altceva pe plan extern și politic, dar în ceea ce privește relațiile comerciale, cred că în primul rând trebuie noi să eliminăm restricțiile, pe care singuri ni le impunem.

Corneliu RUSNAC: Domnule Prohnițchi?

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

Valeriu PROHNIȚCHI: Cam aceleași lucruri, de fapt, am vrut și eu să le nuanțez. Vecinii nu ți-i alegi, ei îți sunt dați de geografie și de istorie. Trebuie să ai relații bune cu acești vecini, poate chiar și relații excelente cu acești vecini. Și relațiile cu acești doi vecini pentru Moldova sunt de o importanță mult mai strategică, decât cu alte țări mai îndepărtate.

Ca să spun pe scurt, avem nevoie de normalizarea politicii noastre comerciale și a relațiilor noastre economice cu toate țările. Guvernul ar trebui foarte clar să transmită un mesaj agenților economici că ne implicăm până aici, creăm un cadru previzibil ca voi să puteți activa, mai departe este treaba voastră, problema voastră să identificați care vă sunt avantajele competitive, ce să produceți, unde să exportați, să semnați și să negociați contractele în mod individual.

Pentru că ceea ce avem azi sau am avut până acum în Republica Moldova, am avut de fapt un sistem clientelar, un sistem economic bazat pe afinități politice, în care grupuri sectoriale, familii, diferite tipuri de clientelă erau favorizate, în timp ce alții erau ostracizați, îndepărtați de oportunitățile economice, ș.a.m.d.

5. Ce trebuie să întreprindă „Alianța pentru Integrare Europeană” pentru a eficientiza politica externă a R. Moldova?

Corneliu RUSNAC: Ce ar trebui de făcut pentru a eficientiza în general politica externă a Republicii Moldova, inclusiv calitatea diplomației moldovenești?

Valeriu PROHNIȚCHI: Eu cred că trebuie profesionalizat serviciul diplomatic. Dacă serviciul diplomatic va fi unul profesional, în termen de câțiva ani probabil că acest serviciu își va arăta eficiența. Atunci când noi trimitem ambasadori în China sau în Cuba, sau în Statele Unite, sau în oricare alte țări din lume persoane care pleacă, după cum a spus cineva, la odihna binemeritată în aceste țări, în loc să reprezinte interesele țării, care de multe ori nu vorbesc limbile acestor țări, este clar că este un sistem eșuat de la bun început.

Corneliu RUSNAC: Domnișoara Catrinescu?

Natalia CATRINESCU: Sunt absolut de acord. Trebuie să fie reformat serviciul public, inclusiv în domeniul politicii externe, promovările trebuie să fie făcute pe merit și nu pe alte criterii, și chiar dacă ambasadorii în multe țări sunt numiți, de fapt, pe criterii politice, oricum, profesionalismul lor are un rol foarte mare în numirea acestora. Și, credeți-mă, că dacă președintele SUA ar numi un ambasador, care în mod evident nu merită acest post, s-ar isca un scandal la Washington.

Deci, cred că dacă am avea și noi același sistem, unde cei mai buni într-un fel ar reprezenta țara noastră, atunci chiar și poate în Bruxelles sau în alte părți, în alte capitale europene, în Moscova, de ce nu, s-ar ivi avocați mai puternici pentru interesele Republicii Moldova.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

După cum spuneam mai înainte, întotdeauna mi se creează impresia că nouă ne lipsește sofisticare sau profesionalism în felul în care discutăm cu partenerii noștri, fie cu FMI, Banca Mondială, Comisia Europeană sau în relațiile bilaterale cu guvernele Rusiei, Ucrainei, României și altor state.

Chiar și în cazul acestor restricții care au fost impuse de Ucraina, la care v-ați referit mai înainte, nu-mi este foarte clar cum s-au ivit, cum s-a ajuns la aceste restricții? Ce fel de dialog s-a purtat? Pentru că aceste restricții impuse de fapt contravin și politicii interne a Ucrainei, și relațiilor pe care le-am avut până acum. De unde până unde s-a iscat această idee ca cetățenii moldoveni să aibă o anumită sumă la ei? Nu știu... Chiar și aici diplomația cred că ar trebui să lucreze un pic altfel. Așa este impresia mea, nu am evidențe.

Valeriu PROHNIȚCHI: Chestiunea cu acest control aleatoriu pentru moldoveni este pur și simplu aberantă. Pentru că moldovenii reprezintă, după unele date statistice, undeva 15 la sută din toți turiștii, care intră pe litoralul Mării Negre în Ucraina. Să fie ucrainenii atât de miopi ca să taie acest flux de venituri, care oricum intră în bugetul lor? Nu înțeleg de ce? Chiar este o situație absolut idioată așa spune.

Dar, revenind la întrebarea dvs., cred că așa mai spune un lucru, nu știu dacă este cu adevărat important și nu știu dacă înțeleg foarte bine politica externă, dar din punctul meu de vedere, cred că pentru eficientizarea politicii externe a Republicii Moldova avem nevoie de un control mai puternic din partea Parlamentului și a comisiei de specialitate asupra politicii externe. Pentru că până acum, am avut un singur pol de luare a deciziilor în politica externă, un pol lipsit de orice control, lipsit de orice balansare ca să spunem așa și deseori, foarte frecvent a luat decizii de-a dreptul aberante. Introducerea regimului de vize pentru cetățenii români este ultima decizie de acest fel.

Natalia CATRINESCU: ...și neconsecvente. Evident că dacă integrarea europeană este o prioritate de politică externă și internă, atunci deciziile trebuie să fie consecvente acestei priorități. Cred că într-adevăr, aici ar fi cazul ca Ministerul de Externe să fie mai deschis spre discuții cu alte ministere, deci să fie îmbunătățită coordonarea interdepartamentală și să existe și un control, pentru că până la urmă, politica externă reprezintă întregul stat, nu doar guvernul. Mai mult ca atât, reprezintă statul pe parcursul unei perioade destul de lungi și deci, creează istoria, să zicem, și într-adevăr aici ar trebui să fie luate mai bine deciziile.

6. Criza economică și perspectivele relațiilor R. Moldova cu organismele financiare internaționale

Corneliu RUSNAC: Ca să revenim iarăși la situația economică, fără o asistență din exterior, Republica Moldova ar putea depăși criza economică pe care o traversează acum, sau nu? Domnule Prohnițchi?

Valeriu PROHNIȚCHI: Depinde ce înțelegem prin această criză economică?

Corneliu RUSNAC: ...inclusiv deficitul bugetar.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

Valeriu PROHNIȚCHI: Deficitul bugetar din punctul meu de vedere nu poate fi rezolvat pe termen lung, fără o asistență imediată din partea FMI, Băncii Mondiale și a Uniunii Europene.

Cât privește criza în economia reală, economia reală are o proprietate de revenire puternică. Economia, după ce atinge un prag de rezistență, începe în mod inevitabil să crească. Dacă, evident, există condiții normale pentru ca agenții economici să poată activa.

Atunci când guvernul pompează investițiile, pompează resursele bănești din sistemul bancar pentru finanțarea deficitului bugetar, evident că acest guvern lasă fără resurse investiționale companiile. Și acest lucru este la fel sau poate chiar mai periculos, decât pur și simplu existența unui deficit bugetar mare.

Dacă guvernul va fi în stare să găsească surse durabile și ieftine de finanțare a deficitului, fără a escalada datoria internă până la nivele insuportabile, atunci cred că agenții economici se vor restructura, vor fuziona, se vor diviza, vor găsi soluții, vor identifica noi piețe, noi nișe de piață internă și externă pentru ca să iasă din această situație.

Problema lor majoră la moment nici nu este lipsa unor surse financiare pe termen scurt, ci mai degrabă lipsa resurselor investiționale pe termen lung și lipsa piețelor, accesul foarte dificil la piețele externe.

Corneliu RUSNAC: Domnișoară Catrinescu?

Natalia CATRINESCU: Eu aș spune ca și Valeriu că pe termen scurt, fără finanțare din exterior nu putem supraviețui, din cauza că datoria internă față de sistemul bancar este într-atât de mare și s-a creat o așa-numită piramidă financiară, probabil că fără finanțarea externă vom intra în defolt de plăți interne, nu vom putea plăti datoriile sistemului bancar și sistemul bancar va fi pus într-o situație și mai dificilă decât este acum.

Nu aș vrea să spun că ar urma un armagedon financiar, dar situația va fi destul de gravă și, după cum am văzut atunci când au încetinit sau s-a oprit sistemul bancar în Statele Unite, aceasta are o consecință foarte gravă, pentru că sistemul bancar este sistemul circulator al economiei, este sângele care alimentează economia. Și aici aș vrea să menționez că de fapt, nu este chiar atât de important de unde găsim resursele acestea financiare.

Aici aș vrea să vorbesc un pic despre împrumuturile posibile din partea Chinei și Rusiei. Este important ca aceste resurse să vină foarte repede și ca ele să fie ieftine, într-un fel să nu ne pună cătușe de datorii pe termen mediu și lung. Și să fie utilizate aceste resurse într-un asemenea mod ca să creeze creșterea economică pe viitor, ca să putem plăti aceste datorii.

Însă, aș vrea să spun că în ceea ce privește împrumutul preconizat din partea Chinei, există doar o scrisoare de intenție, nu știu dacă este realistă această posibilitate de a obține un miliard de dolari din partea Chinei. Mai mult ca atât, nu știm care sunt condițiile.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

În ceea ce privește împrumutul de 500 de milioane de dolari din partea Rusiei, din nou, nu a fost prea transparent procesul de negocieri și nu este clar dacă în cazul în care se schimbă condițiile politice în Republica Moldova, Rusia va fi disponibilă să acorde acești bani, pentru că cunoaștem că deciziile Rusiei nu întotdeauna sunt dictate de argumente, ci uneori au și o conotație politică.

În ceea ce privește Fondul Monetar Internațional. Dacă dorim să luăm bani din oricare altă parte din Vest, atunci trebuie să avem un program cu FMI, care se asigură că țara niște condiții macro-economice suficient de bune, pentru a putea rambursa datoria pe care o oferă.

Și aici este important să discutăm cu FMI. Din ce cauză? Din cauza politicii externe. Deci, am vorbit că în politica externă deciziile trebuie să fie consecvente. Dacă noi ne dorim integrare europeană, atunci este clar că aceste împrumuturi sau granturi ar trebui să vină din partea Uniunii Europene, din partea partenerilor din Vest și atunci trebuie să avem un program cu FMI. Dacă împrumutăm din Rusia, atunci trebuie să ne asigurăm că Uniunea Europeană și alți parteneri care pentru noi sunt strategici sunt de acord cu acest împrumut.

Din acest punct de vedere, este imperativ să discutăm în primul rând cu Fondul Monetar Internațional și partenerii externi, anume din motive de politică externă.

Dacă acești bani nu vin în octombrie, noiembrie, dacă nu va exista cel puțin un angajament clar politic din partea Uniunii Europene, a altor parteneri că acești bani vor veni în țară, atunci cred că la sfârșitul toamnei vom fi într-o situație extrem de dificilă.

Valeriu PROHINȚCHI: Nu știu dacă aș putea să mai adaug ceva esențial. Sunt sută la sută de acord cu ceea ce a spus Natalia.

Este important ca aceste credite care vin din Rusia sau cel încă neconfirmat din China, să nu aibă condiționalități politice sau geopolitice atașate, dar mă îndoiesc că acest lucru s-ar putea realiza. Rusia, în ultima jumătate de an, toate creditele pe care le-a acordat în spațiul post-sovietic, chiar și în spațiul european - Bulgaria, creditul promis Islandei - erau credite condiționate politic. Acesta e un imperativ geopolitic al Rusiei: de a-și reafirma influența în spațiul său de altădată pe care îl controla. Trebuie să înțelegem acest lucru, de aceea trebuie să fim atenți în politica noastră externă și în negocierile acestor credite cu Federația Rusă.

Cât privește China, a fost o surpriză pentru toată lumea că China a apărut aici cu o asemenea ofertă, care a fost doar o ofertă, doar o scrisoare de intenție, într-adevăr. Probabil că acest lucru face parte dintr-o strategie mai sofisticată a Chinei de a-și extinde arealul său de influență. Probabil că China nici nu ar condiționa politic atât de mult acest credit, ci mai mult ar pune câteva condiții economice, de genul ingineri chinezi, forță de muncă chineză, ș.a.m.d.

Corneliu RUSNAC: Domnișoară Catrinescu, domnule Prohnițchi, eu vă mulțumesc foarte mult pentru prezența la această emisiune. Stimați ascultători, eu, Corneliu Rusnac, vă reamintesc că ați ascultat o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul „Asociației pentru Politică Externă”

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 6, din 17.08.2009

și finanțată de Fundația „Friedrich Ebert”. Aici vă spun la revedere și vă aștept săptămâna viitoare, la un nou program. Pe curând.